

Steunpunt Welzijn
Volksgezondheid en Gezin

Dr. Sara Willems
Ann DeSmet
Annelien Poppe
Dr. Koen Hermans
Evelyn Verlinde
Prof. Dr. Chantal Van Audenhove
Prof. Dr. Jan De Maeseneer

KANS

Theoretische achtergronden en onderzoeksoptzet

Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Kapucijnenvoer 39 – B-3000 Leuven
Tel 0032 16 33 70 70 – Fax 0032 16 33 69 22
E-mail: swvg@med.kuleuven.be
Website: <http://www.steunpuntwvg.be>

Publicatie nr. 2011 05
SWVG-Rapport 16

Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Titel rapport: KANS. Theoretische achtergronden en onderzoeksopzet.

Promotoren: Prof. Dr. Jan De Maeseneer en Prof. Dr. Chantal Van Audenhove

Co-promotoren: Dr. Koen Hermans en Dr. Sara Willems

Onderzoekers: Ann DeSmet, Annelien Poppe en Evelyn Verlinde

Administratieve ondersteuning: Lut Van Hoof, Sabine Vanden Bossche, Lieve Van Cauwenberghe

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder uitdrukkelijk te verwijzen naar de bron.

No material may be made public without an explicit reference to the source.

Promotoren en Partners van het Steunpunt

K.U.Leuven

Prof. Dr. Chantal Van Audenhove (Promotor-Coördinator), Lucas en ACHG

Prof. Dr. Karel Hoppenbrouwers, Jeugdgezondheidszorg

Prof. Dr. Johan Put, Instituut voor Sociaal recht

Prof. Dr. Anja Declercq, Lucas

UGent

Prof. Dr. Lea Maes, Vakgroep maatschappelijke gezondheidkunde

Prof. Dr. Jan De Maeseneer, Vakgroep Huisartsgeneeskunde en eerstelijns gezondheidszorg

Prof. Dr. Ilse De Bourdeaudhuij, Vakgroep Bewegings- en sportwetenschappen

Prof. Dr. Ann Buysse, Vakgroep Experimenteel-klinische en gezondheidspsychologie

VUBrussel

Prof. Dr. Johan Vanderfaeillie, Vakgroep Orthopsychologie

KHKempen

Dr. Guido Cuyvers, Vlaams onderzoeks- en kenniscentrum derde leeftijd

Inhoud

INLEIDING	7
HOOFDSTUK 1 Situering van het KANS-onderzoek	9
1 KANS: een onderzoek naar zorggebruik, trajecten en –tevredenheid van kwetsbare volwassenen	9
2 Definitie van de onderzoekspopulatie	9
3 Beleidsrelevantie van het onderzoek	10
4 Wetenschappelijke relevantie	11
HOOFDSTUK 2 Literatuurstudie	15
1 Financiële kwetsbaarheid	15
2 Psychisch onwelbevinden en geestelijke gezondheid	18
2.1 Geestelijke gezondheid als continuüm of als categorie	18
2.2 Psychisch onwelbevinden	19
2.3 Depressieve klachten	20
3 De relatie tussen financiële kwetsbaarheid en psychisch onwelbevinden	21
3.1 Cross-sectioneel onderzoek naar de relatie tussen financiële kwetsbaarheid en psychisch onwelbevinden	21
3.2 Longitudinaal onderzoek: sociale causatie en/of sociale selectie?	22
3.3 Elkaar versterkende processen	22
4 Het zorggebruik van beide groepen	24
4.1 Algemene vaststellingen over gezondheidszorggebruik	24
4.2 Gebruik van OCMW	25
4.3 Gebruik van CAW	26
4.4 Gebruik van ICAW	27
4.5 Gebruik van de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)	27
5 Relatie tussen gezondheid en plaats	30
HOOFDSTUK 3 De onderzoeksopzet van KANS	31
1 Conceptueel model en onderzoeksvragen	31
2 Studiedesign	36

3	Regioselectie	36	5	Zorggebruik	58
4	Selectie van de respondenten	37	5.1	Zorgtrajecten	59
4.1	Algemene selectiecriteria	37		5.1.1 Welzijnszorgtraject	59
4.2	Specifieke selectiecriteria	37		5.1.2 Gezondheidszorggebruik	61
4.3	Gegevensbronnen	39	6	Persoonlijke gegevens	62
5	Onderzoeksprocedures	41	6.1	Individu	62
5.1	Inclusieprocedure	41	6.2	Gegevens van de partner	63
5.2	Toestemming	41	6.3	Huishouden	63
5.3	Interviewers	42			
5.4	Afnameprocedure	43			
5.5	Koppeling met externe databanken	43			
5.6	Ethische commissie	44			
	HOOFDSTUK 4 Operationalisering en instrumenten	45		HOOFDSTUK 5 Beschrijving van de steekproef en non-respons	65
1	Fysieke en psychische gezondheidstoestand	45	1	Representativiteit en veralgemeenbaarheid	65
1.1	Fysieke gezondheidstoestand	45	1.1	Afbakening van Vlaanderen naar 8 regio's	65
	1.1.1 Subjectieve gezondheidstoestand	45		1.1.1 Eerste selectiefase	66
	1.1.2 Chronische aandoeningen	46		1.1.2 Tweede selectiefase	67
	1.1.3 Kleine en kortdurende klachten	46	1.2	49 participerende voorzieningen in 8 regio's	67
	1.1.4 Lichamelijke pijn	47	1.3	Van participerende voorzieningen naar de onderzoekspopulatie	69
1.2	Psychische gezondheidstoestand	47		1.3.1 Theoretische inschatting van de onderzoekspopulatie	71
	1.2.1 Psychisch (on)welbevinden	47	1.4	Van onderzoekspopulatie naar inclusie van welzijnszorggebruikers	74
	1.2.2 Beïnvloedende factoren	49	1.5	Van inclusies naar gerealiseerde steekproef	76
2	Inkomenssituatie	51	2	Beschrijving van de steekproef	77
2.1	Maandelijks inkomen	52	2.1	Inclusie door welzijnsvoorzieningen	77
2.2	Maandelijkse gezinsuitgaven	53	2.2	Inclusie door mutualiteiten	79
2.3	Inkomensdeprivatie	53			
3	Huisvesting	54		BESLUIT	81
4	Sociaal kapitaal	54		Referenties	83
4.1	Sociale netwerken	55			
4.2	Lidmaatschap van groepen	56			
4.3	Vertrouwen	56			
4.4	Sociale steun	56			
4.5	Percepties over de buurt	57			
	4.5.1 Sociale cohesie in de buurt	57			
	4.5.2 Gevoelens van onveiligheid	58			
	4.5.3 Motivatie om te verhuizen	58			